

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Türkiye’de İslami İlimler:
Tasavvuf II

ISSN 1303-9369

e-ISSN 2687-6299

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt: 16 • Sayı: 31-32 • 2018 • Yılda iki defa yayınlanır

Sahibi Bilim ve Sanat Vakfı **Yazı İşleri Müdürü** Salih Pulcu **Editör** Yunus Uğur

ISSN 2687-6299 e-ISSN 1303-9369

Yayın Kurulu

Şevket Kamil Akar, Yusuf Ziya Altıntaş, Nurullah Ardıç, Alim Arlı, Serhat Aslaner, Zahit Atçıl, Ayşe Başaran,
Yücel Bulut, Ebubekir Ceylan, Coşkun Çakır, Nicole Kançal-Ferrari, Fatma Samime İnceoğlu, Özgür Kavak,
Abdulhamit Kırmızı, Özgür Oral, Yunus Uğur, Ali Adem Yörük, Fatma Deniz Uzundağ

Danışma Kurulu

Gabor Agoston, Engin Deniz Akarlı, Cemil Aydın Evangelia Balta, Ali Birinci, Gökhan Çetinsaya,
İhsan Fazlıoğlu, Mehmet Genç, Tevfik Güran, Nelly Hanna, Mehmet İpşirli, Cemal Kafadar,
Mustafa Kara, Sabri Orman, Orlin Sabev, Zan Tao, Hüseyin Yılmaz

Türkçe Redaksiyon Zübeyir Berk, Ahmet Özer

Adres Vefa Cad. No. 48 34134 Fatih İstanbul **Tel** 0212. 528 22 22 **Faks** 0212. 513 32 20

e-mail talid@bisav.org.tr **internet** www.talid.org

Basım Yılı 2020

Grafik Tasarım: Salih Pulcu **Tasarım Uygulama:** Sibel Yalçın

Baskı-Cilt Şenyıldız Matbaacılık Gümüşsuyu Cad. Işık San. Sit. No: 19/C 102 Topkapı/İstanbul

Sertifika No: 45097 Tel: 0212 483 47 91

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi uluslararası hakemli bir dergidir. MLA International Bibliography, Index Islamicus, EBSCO Publishing, Turkologischer Anzeiger ve ASOS Index gibi indekslerce taranmaktadır.

Dergiye gönderilen yazılar hakemler tarafından değerlendirilir. Dergide yer alan yazılardan yazarları sorumludur. Dergiye gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlansın iade edilmez.

© Yayınlanan çalışmaların bütün hakları *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*'ne aittir. Kaynak gösterilerek alıntılanabilir.

Türkiye’de İslami İlimler: Tasavvuf II

SAYISI

Sunuş 5-7

Tasavvuf Tarihçiliğinin Yirminci Yüzyılda Zuhûrve Neşvünüması: Tarihyazımında Bir Eşzamanlılık Vakası yahut Bir Dönemlendirme Denemesi 9-46

Hasan KARATAŞ

*Osmanlı Modern Dönem Tasavvuf Literatürü
Biyö-Bibliyografik Bir Deneme (1812-1925)* 47-86

Betül TARAKÇI

Alevi-Bektaşî Tarihinin Yazılı Kaynakları: Velâyetnâmeler 87-102

Haşim ŞAHİN

*Zeyniyye Tarikatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Üzerine
Eleştirel Bir Literatür Değerlendirmesi* 103-131

Cankat KAPLAN

Telif ve Teklif: XVIII. Yüzyıl Osmanlı’sında Nakşibendilik Risaleleri 133-176

Ali ÇOBAN

İngiliz Oryantalistlerinin Tasavvuf Araştırmalarına Katkıları 177-196

Süleyman DERİN

Ahmet Yaşar Ocak ile Türkiye’de Tasavvuf Çalışmaları Üzerine 197-232

Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Şeyh Bedreddin Vâridât’ı: Bir Literatür Denemesi 233-331

Semih CEYHAN - Muhammed Akif KOÇ

Kitâbetle Mübtelâ Olmak: İsmâil Hakkı Bursevi 333-368

Ali NAMLI

Türkçede Süfîlerin Hazırladığı Hadis Seçme ve Şerhleri -Mütercimlere Göre Biyo-Bibliyografik Bir Deneme- (1928-2017) 369-391

Yusuf Turan GÜNAYDIN

Cumhuriyet Devri Şeyhlerine Dair Hatırat-Biyografi Kitapları İçin Bir Bibliyografya Denemesi 393-427

Hasan YENİLMEZ

Tekke Tarihi Nasıl Yazılır? Kaynaklar Üzerine Bir Tasnif Denemesi 429-466

Erkan ÖVÜÇ

Türkiye’de Tasavvuf Konulu Sempozyum ve Kongre Bildirileri Bibliyografyası 467-530

Efe YEŞİLDURAK

EK: Ulusal ve Uluslararası Dergilerde Türkiye Araştırmaları

Ocak 2018-Aralık 2018 531-601

Sunuş

Türkiye’de İslami İlimler üst başlığıyla bu alanda yapılan çalışmaların hâsılasını ortaya koymayı hedefleyen serimize *Tasavvuf* sayıları ile devam ediyoruz. Daha önce *Tefsir ve Kur’an İlimleri*’ni iki cilt, *Hadis* konulu sayıyı tek cilt, *Fıkıh* sayılarını *Osmanlı Dönemi I-II*, *Cumhuriyet Dönemi I-II* olmak üzere dört cilt, *Kelâm ve Mezhepler Tarihi*’ni I-II-III olarak üç cilt halinde yayınlamıştık. Şimdi İslami İlimler sahasının diğer önemli bir ayağı olan ve serinin son halkası olacak iki cilt halinde hazırladığımız *Tasavvuf* sayılarıyla karşınızdayız. Bu seride Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Türkiye’inde yapılan İslami İlimler çalışmalarının bir envanterinin çıkarılması, bu alanı genel olarak tanımlayabilmek için mevcut çalışmaların değerlendirilmesi, henüz araştırmacıların yeteri kadar ilgisini çekmemiş kaynak ve temaların gündeme getirilmesi ve bu alana katkıda bulunmuş belli başlı kurumsal ve kişisel gayretlerin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Tasavvuf sayılarının elinizdeki bu ikinci cildi, Hasan Karataş “Tasavvuf Tarihçiliğinin Yirminci Yüzyılda Zuhûr ve Neşvünümâsı: Bir Dönemlendirme Denemesi” başlıklı makalesi ile başlamaktadır. Karataş, çalışmasında Türkiye tasavvuf tarihçiliğini 1970’lerin öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırarak zuhur ve neşvünüma dönemleri olarak adlandırmakta ve bunu göre bir incelemeye tabi tutmaktadır. “Osmanlı Modern Dönem Tasavvuf Literatürü” başlıklı ikinci makalede Betül Tarakçı, 1812-1925 yılları arasında Osmanlı Devleti’nde yaşamış Sufilerin biyografilerini ve onlar hakkında yapılmış çalışmaları incelemektedir. “Alevi-Bektaşî Tarihinin Yazılı Kaynakları: Velâyetnâmeler” adlı makalesinde Haşim Şahin Alevi-Bektaşî tarihini anlattığı için velayetname adı verilen menakıbnâme türünde öne çıkan örnekleri incelemektedir.

Cankat Kaplan, “Zeyniyye Tarikatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Üzerine Eleştirel Bir Literatür Değerlendirmesi” başlıklı makalesinde Zeyniyye tarikatı üzerine yapılmış akademik çalışmaları incelemiş ve 4 kitap, 3 tez ve 15 makaleye yer vermiştir. Kaplan, makalesinde ortodoksi-heterodoksi ikiliğine ve eserlerin salt

betimleyici üsluplarına dikkat çekmektedir. “Telif ve Teklif: XVIII. Yüzyıl Osmanlı’sında Nakşibendilik Risaleleri” başlıklı yazısında Ali Çoban, bilhassa on sekizinci yüzyılda sayıları artmış olan ve geniş bir coğrafyada telif, tercüme ve şerh şeklinde yazılmış muhtelif Nakşibendilik risalelerini incelemiştir. Süleyman Derin, “İngiliz Oryantalistlerinin Tasavvuf Araştırmalarına Katkıları” adlı makalesinde, muhtelif mesleklerden olan ve farklı motivasyonlarla araştırmalar yapan oryantalistlerin tasavvuf sahasına yaptığı katkıları incelemekte ve on ikinci yüzyıl ile yirminci yüzyıl arasında yaşamış ve eser üretmiş kişilere odaklanmaktadır.

“Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Şeyh Bedreddin Vâridât’ı: Bir Literatür Denemesi” adlı Semih Ceyhan ve Muhammed Akif Koç tarafından yazılmış makale ise Şeyh Bedrettin’in *Varidat* adlı eseri üzerine yazılan eserleri değerlendirmektedir. Makalede, hem Osmanlı hem de Cumhuriyet Dönemi’nde yazılan eserler değerlendirilmiş ve kronolojik bir *Varidat* literatürü bibliyografyası da hazırlanmıştır. Ali Namı “Kitâbetle Mübtelâ Olmak: İsmâil Hakkı Bursevî” başlıklı makaleyi kaleme almış ve İsmail Hakkı Bursevî’nin hayatını, eserlerini ve görüşlerini incelemiştir. Yusuf Turan Günaydın tarafından kaleme alınan “Türkçede Sûfilerin Hazırladığı Hadîs Seçme ve Şerhleri-Mütercimlere Göre Biyo-Bibliyografik Bir Deneme-” adlı makale 1928 yılından günümüze kadar olan süreçte Sufiler tarafından hazırlanan ve türkçeye tercüme edilmiş hadîs seçme ve şerhlerini ve salavat derlemelerini konu almaktadır.

“Cumhuriyet Devri Şeyhlerine Dair Hatırat-Biyografi Kitapları İçin Bir Bibliyografya Denemesi” adlı Hasan Yenilmez tarafından yazılmış makale Cumhuriyet Dönemi’nde yazılmış seksen farklı meşayih biyografisini kronolojik olarak incelemiş ve değerlendirmiştir. Erkan Övüç, “Tekke Tarihi Nasıl Yazılır? Kaynaklar Üzerine Bir Tasnif Denemesi” başlıklı makalesinde seyahatnameler, kitabeler, mezar taşları, menakıbnameler ve resmi/özel arşivleri gibi muhtelif birincil kaynakların tekke tarihi yazımındaki katkılarına değinmiştir. Tasavvuf sayılarımızın son makalesi ise Efe Yeşildurak tarafından kaleme alınmış “Türkiye’de Tasavvuf Konulu Sempozyum ve Kongre Bildirileri Bibliyografyası” adlı çalışmadır. Yeşildurak, Türkiye’de tasavvuf alanında düzenlenen sempozyumları; zaman içindeki niceliksel değişimleri, ele alınan konuları ve düzenleyen kurumlar çerçevesinde incelemiş ve bu konuda bir de bibliyografya hazırlamıştır.

Türkiye’deki Tasavvuf çalışmalarını konu edinen bu sayıların söyleşileri Prof. Dr. Mustafa Kara (birinci sayı) ve Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak (ikinci sayı) gibi alanın öncü isimleri ile gerçekleştirilmiştir. Söyleşilerde değerli hocalarımızın akademik çalışmalarının seyrini, Türkiye’deki ve dünyadaki tasavvuf çalışmaları ile ilgili düşüncelerini; kazanımlar, sorunlar ve öneriler çerçevesinde bugünkü ve gelecekteki tasavvuf çalışmalarının gidişatı üzerine görüşlerini bulacaksınız. Elinizdeki Türkiye’de İslami İlimler: Tasavvuf II sayısında Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak ile yapılan söyleşi okuyabilirsiniz.

Derginin son kısmında ise Türkiye araştırmaları üzerine Ocak 2018 – Aralık 2018 tarihleri arasında yayınlanan dergi ve makalelerin içeriklerini toplu halde görebileceğiniz bir ek bulacaksınız.

Tasavvuf sayılarımızda çeşitli nedenlerden ötürü yer verilemeyen, bununla beraber tasavvuf literatürü çerçevesinde zikredilmesi gereken bazı alanlar ve türler de bulunmaktadır. Sayının planlama aşamasında gündeme alınmış olmakla birlikte yazıları muhtelif sebeplerle temin edilemeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin; Selçuklular ve Beylikler Dönemi'ndeki Tasavvufi Hayat, tasavvufun hadis fıkıh ve kelam gibi diğer İslami İlimler alanları ile ilişkisi, tasavvuf çalışmalarına kaynak oluşturan tabakat kitapları ve mektubat geleneği ve Meclis-i Meşayih'in kurulması bu konulardan bazılardır. *Mesnevi* ve şerhleri üzerine bir çalışmaya yer verilmemesinin sebebi dergimizin *Eski Türk Edebiyatı II* adlı onuncu sayısında bu konuda muhtelif çalışmalara yer verilmiş olmasıdır. Dolayısıyla *tasavvuf* sayılarının Osmanlı dönemiyle ilgili olan ciltlerinin, Türk akademyasında şimdiye değin yapılanlar kadar yapılamayanlar yahut yapılmamış olanlar hakkında da fikir vermesi ve bundan sonraki araştırmaların, alanı kapsamak üzere daha yoğun ve planlı olarak gerçekleştirilmesine katkıda bulunması umulmaktadır.

Bu sayının çıkmasını sağlayan yazarlara, hakemlere, ajans görevlilerine, yayın ve danışma kuruluna teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Türkiye'de Coğrafya alışmaları sayılarında görüşmek üzere...

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi

